

Отже, зазначимо, що твір Бориса Харчука є багатим матеріалом для подальших наукових досліджень у галузі фразеології, оскільки дає можливість пізнати творчу манеру письменника, спостерегти майстерність у відтворенні художніх образів. Без сумніву, можемо продовжувати дослідження світу фразеологізмів у творчості Бориса Харчука. Адже саме у неповторних фразеологічних перлинах захований віковичний дух українського народу, його вміння критично поставитися до своїх недоліків і відобразити позитивні сторони життя, свої переживання і мрії [4, с. 7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авксентьев Л. Г., Ужченко В. Д. Українська фразеологія. – Х. : Основа, 1990. – С. 104-112.
2. Баган М. П. Специфіка фразеологічної реалізації заперечення в українській мові // Мовознавство. – 2010. – №1. – С. 68-75.
3. Венжинович Н. Ф. Фразеологічна картина світу у творах Бориса Харчука // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка Сер. Літературознавство / За ред. М. Ткачука. – Тернопіль : ТНПУ, 2011 – Вип. 33– С. 290-295.
4. Гречанюк С. Харчук Б. М. «Межі і безмежжя» // Прапор. – 1989. – №9 – С. 7-9.
5. Панцьо С. Є. Фразеологія творів Бориса Харчука. Словник / Гол. ред. Панцьо С. Є. – Тернопіль : Джура, 2012. – 748с.
6. Ужченко В.Д. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. / В. Д. Ужченко. – К. : Знання, 2007. – 494 с.
7. Харчук Б. М. Твори: В 4т. / Упоряд. Б. Харчук. – К. : Дніпро, 1991. – 538 с.

Панчук В.

Науковий керівник – доц. Боднар В.Т.

СЮЖЕТНА ФУНКЦІЯ МАГІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ У РОМАНІ ГОФМАНА «МАЛЮК ЦАХЕС, НА ПРИЗВИСЬКО ЦИНОБЕР»

Твори і книги німецького письменника епохи романтизму Е.Т.А. Гофмана—це непередбачувані історії, це фантастичні образи, а світ поета—особливий і загадковий . Дослідження статті—сюжетна функція магічних предметів. Твір «Малюк Цахес,на прізвисько Цинобер» увесь пройнятий чарівністю. Гофман показав владу речей над людською психікою і розумом.

Мета статті—висвітлити фантастичне і реальне у повісті-казці «Крихітка Цахес ,на прізвисько Цинобер»; акцентувати увагу на внутрішньому світі людини.

Ернст Теодор Амадей Гофман—німецький письменник, художник, представник романтизму. Гофман—людина різнобічна,адже він ще і композитор (псевдонім Йоганн Крейслер).

Літературою Гофман зайнявся пізно. Найбільш значні збірники «Фантазії в манері Калло»(1814-1815), «Нічні розповіді в манері Калло» (1816-1817) і «Серапіонові брати» (1819 - 1821); повість-казка «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер»; і два романи – «Еліксир диявола» і «Життєва філософія kota Мурра».До числа найбільш відомих оповідань Гофмана, що входили в згадані збірники, належать чарівна казка «Золотий горщик», новела «Майорат» і цикл музичних новел.

Гофман — письменник-романтик, якому властива «речовинність» і предметна конкретність. Якщо ж вчитатись, то можна зробити висновок,що роман складається з опису речей та їхніх функцій, і для цього відведена належна частина твору. «Отже , предметом зацікавлення Гофмана як наратора служить сфера не дієгезису , а мімезису» [1,с.93].

Е.Т.А.Гофман не лише літератор,але і художник,що сприймав світ одним із п'яти найважливіших чуттів—зором. А до того ж мав хорошу пам'ять – володів неабияким точним даром відтворення . Гофман – фантастичний поет, живописець ясновидець таємничих сил природи і духу. Основне в його описі—це внутрішня динаміка.

«Твір Гофмана—це справжній феєрверк фантастичних образів. І одним із таких образів є образ Цахеса» [2, с.22].

Уперше Малюк Цахес з'являється в експозиції. Він знаходиться в коробі, що набитий хмизом. Короб несе мати Цахеса—Ліза. І те, що можна було сприйняти за цурпалок дерева, було всього лиш потворним малюком,що схожий на роздвоєну редьку.

Гофман використовує один із чарівних предметів, що запозичив із фольклору—чарівниця пересувається за допомогою мітли. А щоб перетворити карлика на малюка, Рожа Гожа скроплює його водою з флакончика—чарівний момент, як в казках Ш.Перро. Саме ця подія змінює усю долю Цахеса і перевертає її верх дном. Із огидного «цурпалка» він стає пошанованою особою в суспільстві.

Як писав Одоєвський В.Ф : «Його чудесне завжди має дві сторони: одну суто фантастичну, іншу - справжню; так що гордий читач ХІХ століття анітрохи не запрошується вірити безумовно в чудову пригоду, яку йому розповідають; в обстановці розповіді виставляється все те, чим оця сама пригода може бути пояснена вельми просто...: природна схильність людини до чудесного задоволена, а разом з тим не ображається і допитливий дух аналізу» [3, с. 157]. Так аналізуючи образ Цахеса, хочеться бачити у ньому лише хороше, адже на перших порах його жаль. Але у ньому присутній інший бік—це бік брехні.

Все, що оточувало Цинобера, мало неабияке значення у свідомості придворного люду, окрім Бальтазара і Фабіана. Князь вирішує вручити Цахесу відзнаку—орден Зелено-плямистого Тигра. Але стрічка ніяк не підходила Циноберові, адже у нього на спині був горб, і як не старалися камердинер і князь, але нічого не допомагало, вони ніяк не могли вчепити стрічку належним чином. Довго думали і вирішили пришити гудзики, а на них застібати стрічку. «Орден Зелено-плямистого Тигра стає емблематичним утіленням фальшивих, плюгавих за своєю суттю цінностей Циноберового світу» [1, с. 95]. Автор вдало увів мотив влади речей, що впливають на дії та характер людини. Створюючи фантастичний образ Цахеса, Гофман поєднує дивну людину з неабиякою силою.

Впродовж твору фантастичних деталей стає все більше і більше, які шокують читача. Таке накопичення сприяє зникненню певної межі між живим і неживим, магічним та реальним, наприклад, швейцар може бути штучним птахом. Коли Бальтазар заходить у звичайний будинок, то перед відкритими щойно дверима з'являється не швейцар, а золотий птах.

Доктор Проспер Альпанус— господар будинку, постає перед нами з пишним беретом і плюмажем на голові, виглядає дещо незвично, а якщо придивитись, то здається, що у нього ще одне обличчя. Він їздить у кареті-мушлі з блискучого кришталю, з-під коліс звучать чарівні гармонійні звуки. В упряжці— золотий фазан, який тримає у дзьобі золоті віжки, а ззаду великий золотий жук, який махає крильцями, створюючи прохолоду. Саме з чарівних каталогів Альпанус дізнається про те, що Цахес— звичайна людина, що зачарована фесю Рожабельверде. Ще одним чарівним предметом виступає – магічний світильник, у якому Бальтазар бачить Кандиду, свою наречену, разом з потворою Цахесом.

Усі речі, які були на чарівнику і ті, які оточували його, на перший погляд звичайні, але насправді вказують на магічний статус : « Світло падало просто на блискучий, глясований, мармуровий столик, що стояв посеред кімнати на сфінксові замість лапок» (3, с. 190). У звичайних кімнатах безліч чарівного—це і незвичайні живі істоти, які виконують дивні функції і предмети, що мають неабиякий вигляд. Куди не глянути, скрізь магія і фантастика, яка своїми властивостями впливає на героїв, адже вони не певні, чи бачать це насправді, чи їм здається.

Уся розв'язка сюжету полягала лише в трьох золотих волосинах на голові Цинобера, які вирвав Бальтазар, після чого всі чари зникли. Цахес був похований з усіма почестями. З останніх слів Рожабельверде біля померлого зрозуміло, що вона всього лиш хотіла перетворити нікчому на звичайну людину, особистість.

Епілог твору—весілля Кандиди і Бальтазара, в якому присутня перенасиченість чарівних дарів, що задовольняють усі потреби. В поетичному світогляді Гофмана «світ і людина утворюються сполученням і грою різних одухотворених начал природи. Причому момент гри є принциповим і обумовлює свого роду поетичний образ світобудови, який втілюється в музиці» [4, с. 169]

Е.Т.А.Гофман неабияк підкреслив іронічний фінал «Крихітки Цахес», доводячи до читачів, що життя є набагато складнішим, ніж ми собі його малюємо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сюжетна функція магічних предметів у романі Гофмана «Малюк Цахес, на прізвисько Цинобер» [текст]/ І.Свідер//Слово і час. – К., 2009. – № 5. – С.93-99.

2. Мельник Л. Фантастичне і реальне у повісті-казці Гофмана «Крихітка Цахес , на прізвисько Цинобер» [Текст]:урок-інсценізація/. Л.Мельник// Зарубіжна література, Шкільний світ, 2009. – № 43. – С.22-24
3. Одоевский В. Ф.Російські ночі. — Л., 1975. — С. 189.
4. Іваницький А. Гоголь і Гофман: гротеск і його подолання // Другі гоголівські читання: Н.В. Гоголь і світова культура. – М., 2003.—С.169.

Шмира О.

Науковий керівник – доц. Колінець Г.Г.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

Серед цікавих і загадкових явищ природи дитяча обдарованість займає одне з провідних місць. «І подібно до того, як в дерева, кожна з гілок окремо росте і черпає сили з кореня, в людській психіці всі здібності виростають і харчуються з єдиної, загальної підстави, що іменується обдарованістю, або інакше –інтелектуально-творчим потенціалом» [4, ст.3].

Ми, услід за О. Матюшкіним, вважаємо, що творча активність складає передумову і умову особового зростання і відкриття самого себе [3, ст. 7]. При цьому слід мати на увазі, що з поняттям «обдарованість» зв'язують не лише високий рівень здібностей, але і деяку внутрішню установку, спрямованість особи, що розвивається, як вказує Н. Лейтес. [2, ст. 7]. Дослідження проблеми обдарованості особливо інтенсивно розвиваються у США. Дослідження таланту і обдарованості очолив Інститут вивчення особистості, організований в 1949 році при університеті Південної Каліфорнії. Група тоді ще молодих вчених – Дж. Гілфорд, П.Торренс, Ф.Баррон, К.Тейлор та інші – здійснила ряд великих дослідницьких проектів, які сприяли об'єднанню теоретичних досліджень і практичних робіт зі створення нових учбових програм в галузі диференційованого навчання.

Проведені ними дослідження практично зламали наукові стереотипи та упереджене ставлення стосовно проявів талановитості. Цими дослідженнями переслідувалась мета подати уяву про обдарованість як «симптом спадкової дегенерації епілептоїдного типу» (Ч.Ломброзо, 1894), ставилось завдання розробити модель обдарованості, яка б могла пояснити факти, некорелюючі з оцінками за шкалою Стенфорд-Біне, такі, як оригінальність, новаторство, цілеспрямованість, продуктивність мислення, сензитивність.

В кінці 50-х-початку 60-х років американські вчені розробляли способи ідентифікації обдарованих дітей і створювали для них спеціальні програми навчання. В останні два десятиріччя з'явилося багато робіт, присвячених трагедії невиявлених і заблокованих системою шкільного навчання талантів. До кінця 70-х років приватні і державні школи почали перебудовуватися у напрямку диференціації навчання. Диференційоване навчання в США переходить від складання більш поглиблених і розгорнутих програм до програм з альтернативними підтемами, нетиповими вправами.

Мета статті – теоретично обґрунтувати психологічні аспекти концептуальних моделей розвитку обдарованих дітей в умовах навчання у зарубіжних навчальних закладах .

Розглянемо деякі з концептуальних програм американських авторів для обдарованих дітей, зокрема модель Блума «Таксономія цілей навчання». Дана модель, орієнтована на сферу пізнавальних функцій, довела свою придатність для розробки програми навчання для дошкільнят. Блум, Фурст і Кратваль (1956) запропонували декілька варіантів використання «Таксономії цілей навчання» в роботі вчителя. Таксономія є ефективним інструментом для аналізу впливу навчання на розвиток у дітей здібностей до запам'ятовування, осмислення і розв'язку задач (BloomA., 1956). У цій роботі є шість основних розділів: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка. Ці розділи відображають ієрархічний порядок різних цілей навчання. Вважаємо, що таксономія може надати допомогу вчителям у визначенні цілей, що полегшить планування учбового процесу і сприятиме виробленню методики процедур.

У розробці програми навчання обдарованих дітей раннього віку було використано наступні концептуальні моделі, умовно названі «Вільний клас», «Структура інтелекту Гілфорда», «Три види збагачення учбової програми Рензулі». Ці моделі знаходять широке застосування, тому що, на нашу думку, дають принципи і основи для процесу викладання.